

PORADNIK KADROWY

ŚREDNIA URLOPOWA ZA WAKACJE 2021 W PYTANIACH I ODPOWIEDZIACH

Patronat merytoryczny:
Kadry i Płace w oświacie

Średnia urlopowa za wakacje 2021 w pytaniach i odpowiedziach

Jednym ze składników pensji urlopowej nauczyciela, którego obliczenie w praktyce sprawia najwięcej problemów jest wynagrodzenie za godziny nadwymiarowe i doraźne zastępstwa. Tymczasem wypłatę tego składnika rozpoczyna się już w czerwcu. Prześledźmy na przykładach z praktyki rozwiązania najczęściej pojawiających się przy tym wątpliwości dotyczących tzw. średniej urlopowej.

Za czas urlopu wypoczynkowego nauczycielowi przysługuje wynagrodzenie, jakie by otrzymał, gdyby w tym czasie pracował. Wynagrodzenie za godziny nadwymiarowe i zajęcia dodatkowe oblicza się na podstawie przeciętnego wynagrodzenia z okresu wszystkich miesięcy danego roku szkolnego, poprzedzających miesiąc rozpoczęcia urlopu, a jeżeli okres zatrudnienia jest krótszy od roku szkolnego - z tego okresu (*art. 67 ust. 1 KN*).

1. Składniki wliczane do wynagrodzenia urlopowego

Uszczegółowienie tych zasad nastąpiło w rozporządzeniu MEN w sprawie szczegółowych zasad ustalania wynagrodzenia oraz ekwiwalentu pieniężnego za urlop wypoczynkowy nauczycieli. W wynagrodzeniu za urlop wypoczynkowy nauczyciela uwzględnia się:

- wynagrodzenie zasadnicze,
- dodatki: za wysługę lat, motywacyjny, funkcyjny oraz za warunki pracy,
- wynagrodzenie za godziny nadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw,
- dodatkowe wynagrodzenie za pracę w porze nocnej,
- odrębne wynagrodzenie za zajęcia dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze wykonywane w dniu wolnym od pracy,
- wynagrodzenie za pracę w święto,
- jednorazowy dodatek uzupełniający

(§ 1 ust. 1 ww. rozporządzenia).

W wynagrodzeniu za urlop wypoczynkowy nie uwzględnia się:

- wynagrodzenia za czas gotowości do pracy oraz za czas niezawinionego przez pracownika przestoju,
- wynagrodzenia za czas urlopu wypoczynkowego oraz wynagrodzenia za czas innej usprawiedliwionej nieobecności w pracy,
- wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy wskutek choroby lub odosobnienia w związku z chorobą zakaźną

(§ 1 ust. 2 ww. rozporządzenia).

2. Średnia z nadgodzin - zawsze z miesięcy poprzedzających miesiąc rozpoczęcia urlopu

Z dalszych przepisów wynika natomiast, że:

- **składniki wynagrodzenia określone w stawkach miesięcznych w stałej wysokości oraz składniki wynagrodzenia określone procentowo od tych stawek** uwzględnia się w wysokości należnej w miesiącu wykorzystywania urlopu, przy czym w przypadku gdy okres wykonywania zadań lub zajęć uprawniających do dodatku funkcyjnego jest krótszy niż okres roku szkolnego, wysokość dodatku oblicza się, mnożąc otrzymywaną stawkę z tego tytułu przez liczbę miesięcy, w których nauczyciel wykonywał zadania lub zajęcia. Uzyskaną kwotę dzieli się przez liczbę miesięcy roku szkolnego poprzedzających miesiąc rozpoczęcia urlopu;
- **wynagrodzenie za godziny nadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw** oblicza się, mnożąc przeciętną miesięczną liczbę godzin z okresu miesiący danego roku szkolnego poprzedzających miesiąc rozpoczęcia urlopu, a jeżeli okres zatrudnienia jest krótszy od roku szkolnego - z tego okresu, przez godzinową stawkę wynagrodzenia przysługującą w miesiącu wykorzystywania urlopu.

ZASTOSUJ Przeciętna miesięczna liczba godzin nadwymiarowych = suma godzin zrealizowanych w danym roku szkolnym : liczba miesięcy roku szkolnego poprzedzających miesiąc rozpoczęcia urlopu.

Jak wynika z powyższego o tym, ile godzin nadwymiarowych należy wliczyć do średniej urlopowej decyduje miesiąc rozpoczęcia korzystania z urlopu.

Miesiąc rozpoczęcia urlopu	Okres, z którego zliczamy godziny	Liczba miesięcy, przez którą należy podzielić sumę zrealizowanych godzin
Wrzesień	Nie uwzględniamy wynagrodzenia za godziny nadwymiarowe, ponieważ nie ma miesięcy roku szkolnego poprzedzających miesiąc rozpoczęcia urlopu	0
Październik	Wrzesień	1
Listopad	Wrzesień – październik	2
Grudzień	Wrzesień – listopad	3
Styczeń	Wrzesień – grudzień	4
Luty	Wrzesień – styczeń	5
Marzec	Wrzesień – luty	6
Kwiecień	Wrzesień – marzec	7
Maj	Wrzesień – kwiecień	8
Czerwiec	Wrzesień – maj	9
Lipiec	Wrzesień – czerwiec	10
Sierpień	Wrzesień – lipiec	11

Prześledźmy zastosowanie powyższych przepisów na przykładach z praktyki szkół i przedszkoli.

Przykład 1.

Nauczyciel szkoły feryjnej przez cały rok szkolny nie realizował godzin nadwymiarowych ani doraźnych zastępstw. Dopiero w czerwcu przydzielono mu 12 godzin zastępstw. W związku z tym, że rozpocznie on korzystanie z urlopu wypoczynkowego w czerwcu, wynagrodzenie za ten godziny nie zostanie wliczone do jego średniej urlopowej, ponieważ nie zostały one zrealizowane w miesiącach roku szkolnego poprzedzających miesiąc rozpoczęcia korzystania z urlopu.

Przykład 2

Nauczyciel przedszkola od 1 września 2020 r. do 30 czerwca 2021 r. zrealizował łącznie 60 godzin nadwymiarowych i doraźnych zastępstw. Rozpoczynając urlop wypoczynkowy w lipcu 2021 r., do średniej urlopowej należy wliczyć (60 godzin : 10 miesięcy) 6 godzin.

Przykład 3

Nauczyciel przez cały okres prowadzenia zajęć realizował 9 godzin nadwymiarowych. W konsekwencji do średniej urlopowej wypłacanej w czerwcu należy wliczyć (9 godzin x 9 miesięcy : 9 miesięcy) 9 godzin.

Przykład 4

Nauczyciel zrealizował w ciągu roku szkolnego 9 godzin doraźnych zastępstw. Rozpoczynając urlop w czerwcu, do średniej należy wliczyć (9 godzin : 9 miesięcy) 1 godzinę.

Przykład 5

Czy obliczając średnią wakacyjną za lipiec należy zliczyć godziny nadwymiarowe z okresu wrzesień – maj i podzielić przez 9, czy też z okresu wrzesień – czerwiec i podzielić przez 10? Czy wliczyć godziny wliczone do średniej urlopowej za ferie zimowe?

Jeżeli nauczyciel rozpoczął korzystanie z urlopu w czerwcu (26 czerwca 2021 r.) do średniej urlopowej należy wliczyć godziny zrealizowane w okresie wrzesień 2020 – maj 2021 r. i podzielić przez 9. Wynagrodzenie urlopowe, w skład którego wchodzi tak obliczona średnia za godziny nadwymiarowe, powinno być wypłacane w okresie od 26 do 30 czerwca, a także w lipcu i sierpniu. Nauczyciel kontynuuje urlop rozpoczęty w czerwcu, a tym samym średnia za godziny nadwymiarowe nie podlega przeliczeniu. Gdyby zaś nauczyciel rozpoczął urlop w lipcu np. w wyniku korzystania ze zwolnienia lekarskiego do końca czerwca, wówczas w wynagrodzeniu urlopowym uwzględnione byłyby godziny nadwymiarowe za czerwiec.

Przykład 6

Kiedy należy wypłacić średnią z godzin nadwymiarowych wliczanych do wynagrodzenia urlopowego – na początku czy na końcu miesiąca?

Wynagrodzenie za zrealizowane godziny nadwymiarowe w danym miesiącu wypłaca się na koniec miesiąca, ponieważ dopiero wtedy możliwe jest ustalenie jego wysokości. W przypadku wynagrodzenia urlopowego, wysokość średniej z nadgodzin nie jest uzależniona od wykonania

prac w miesiącu korzystania z urlopu, w związku z tym nie ma podstaw, by przesuwając tę część wynagrodzenia urlopowego na koniec miesiąca.

Przykład 7

Nauczycielka przez 1,5 roku była nieobecna w pracy z powodu choroby a następnie urlopów związanych z rodzicielstwem. Przed tą nieobecnością otrzymywała dodatek motywacyjny, dodatek funkcyjny, wynagrodzenie za godziny nadwymiarowe. Czy wszystkie te składniki należy teraz wliczyć do wynagrodzenia za urlop uzupełniający?

Nie. Do podstawy wynagrodzenia urlopowego wlicza się stałe składniki wynagrodzenia przysługujące w miesiącu korzystania z urlopu, zaś składniki w wysokości uśrednionej uwzględnia się z miesięcy roku szkolnego poprzedzających miesiąc rozpoczęcia korzystania z urlopu. Nie ma zatem znaczenia jakie składniki wynagrodzenia nauczyciel otrzymywał w okresie ferii letnich i zimowych, w czasie których nie wykorzystał urlopu, lecz składniki przysługujące obecnie.

Przykład 8

Przez jaki czas należy wypłacać nauczycielom wynagrodzenie urlopowe: czy tylko przez 56 dni urlopu czy za cały okres ferii letnich i zimowych?

Nauczyciel ma prawo do wynagrodzenia urlopowego za każdy dzień urlopu tj. 14 dni ferii letnich oraz dni od 26.06.2021 r. do 31.08.2021 r. Średnią urlopową dzieli się bowiem przez 30 i mnoży przez **każdy dzień urlopu nauczyciela** (§ 5 ust. 1 rozporządzenia MEN z 26 czerwca 2001 r., dalej jako: w sprawie wynagrodzenia urlopowego).

Przykład 9

Nauczyciel był zatrudniony w wymiarze 10/18, jednakże od 1 kwietnia do 30 czerwca otrzymał dodatkowo 14/18 na zastępstwo. Oznacza to, że w roku szkolnym 2020/2021 zrealizował 18 godzin nadwymiarowych. W czerwcu jego wynagrodzenie zasadnicze obejmowało pełny wymiar zajęć, w związku z tym do średniej urlopowej wypłacanej w czerwcu należy wliczyć (18 godzin : 9 miesięcy) 2 godziny nadwymiarowe z aktualnej stawki. W związku z tym, że od 1 lipca 2021 r. jego wynagrodzenie będzie proporcjonalne do 10/18 etatu, stawkę godzinową za godziny nadwymiarowe należy przeliczyć – nadal wypłacając wynagrodzenie za 2 godziny nadwymiarowe tj. liczbę godzin zrealizowanych w miesiącach roku szkolnego poprzedzających miesiąc rozpoczęcia urlopu.

Przykład 10

Jak prawidłowo obliczyć średnią godzin nadwymiarowych za okres nadchodzących ferii letnich nauczycieli szkoły feryjnej (nauczyciel wypracował 59 takich godzin)? Czy prawidłowe jest zaokrąglanie średniej z nadgodzin?

Za urlop wypoczynkowy wykorzystywany w czerwcu uwzględnia się średnią z godzin nadwymiarowych i doraźnych zastępstw z okresu wrzesień-maj. Przekładając to na powyższy przypadek:

- $59/9 = 6,55$ godziny (przecięta miesięczna liczba godzin nadwymiarowych)

- 6,55 x stawka godzinowa wynagrodzenia przysługująca w miesiącu wykorzystywania urlopu

Tak obliczone wynagrodzenie za godziny ponadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw dodajemy do poszczególnych składników wliczanych do pensji urlopowej nauczycieli. Wynik dzielimy przez 30 i mnożymy przez liczbę dni urlopu w czerwcu tj. 5 dni.

Jeżeli chodzi o kwestię zaokrąglania wyników to przepisy Karty Nauczyciela i aktów wykonawczych nie wskazują, w jaki sposób należy zaokrąglać wynagrodzenia i inne świadczenia wypłacane pracownikom. W praktyce stosuje się tutaj zasady przyjęte w przepisach podatkowych i ubezpieczeniowych. Przyjęcie poprawnych zasad zaokrąglania wyników działań matematycznych pozwoli na wypłacenie pracownikom wynagrodzeń i świadczeń w należytej wysokości.

Zgodnie z § 5 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 21 września 2017 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych kwoty należnych składek na ubezpieczenia społeczne oraz na ubezpieczenie zdrowotne **podlegają zaokrągleniu do pełnych groszy w górę**, jeżeli końcówka jest równa lub wyższa od 0,50 grosza, lub w dół, jeżeli jest niższa od 0,50 grosza. Podobne regulacje znajdziemy w ordynacji podatkowej (art. 63 § 1), zgodnie z którym podstawy opodatkowania, kwoty podatków, odsetki za zwłokę, opłaty prolongacyjne, oprocentowanie nadpłat oraz **wynagrodzenia** przysługujące płatnikom i inkasentom zaokrągla się do pełnych złotych w ten sposób, że końcówki kwot wynoszące mniej niż 50 groszy pomija się, a końcówki kwot wynoszące 50 i więcej groszy podwyższa się do pełnych złotych.

Powstaje jednak wątpliwość **na jakim etapie należy dokonywać zaokrąglenia**. Ma to szczególne znaczenie przy **obliczeniach wieloetapowych** (kiedy najpierw obliczamy poszczególne składniki wynagrodzenia, następnie dokonujemy innych operacji jak dzielenie, mnożenie, dodawanie lub odejmowanie). **W zależności bowiem od tego, czy zaokrąglimy wynik po każdej operacji, czy też na koniec – końcowe obliczenia mogą się różnić**. Przepisy nie dają odpowiedzi na pytanie, jak wówczas dokonywać zaokrąglania wyników. Jednak w praktyce przyjmuje się, że zależy to od konstrukcji przepisów instruujących nas jak dokonywać obliczeń. Jeżeli poszczególne działania matematyczne, jakie mamy wykonać, są ujęte w jednym przepisie, połączone zwrotami „następnie”, „od tak obliczonej kwoty”, czy też połączone spójnikami „i”, „oraz”, to przyjmuje się, że zaokrąglenia dokonujemy na koniec. Jeżeli natomiast działania jakie mamy wykonać wynikają z różnych przepisów lub nawet z jednego, ale są oddzielone ustępami, nowymi akapitami itp. to przyjmuje się, że zaokrąglenia dokonujemy po każdym z etapów obliczeń.

Powyższe przepisy o obliczaniu średniej z godzin ponadwymiarowych i doraźnych zastępstw wskazują, że wynik zaokrąglamy na koniec obliczeń.

Przykład 11

Czy nauczycielowi zatrudnionemu na podstawie art 15. Prawa Oświatowego należy naliczyć i wypłacić średnia urlopową za okres wakacji letnich?

Nie. Osoba zatrudniona na podstawie art. 15 Prawa oświatowego nie korzysta z urlopu automatycznie w czasie ferii szkolnych, lecz w terminie ustalonym w planie urlopów. Wynagrodzenie urlopowe należy wypłacić wyłącznie za dni, w których korzysta z urlopu. Średnią liczy się tak, jak dla pracowników niepedagogicznych a nie nauczycieli.

Przykład 12

Nauczycielka przebywa na zwolnieniu lekarskim od kwietnia i obecnie ma wypłacany zasiłek z ZUS. W okresie od września do marca otrzymywała wynagrodzenie za godziny ponadwymiarowe wypłacane na koniec miesiąca. Kiedy mamy wypłacić średnią urlopową z tych godzin?

Średnią urlopową wypłaca się wyłącznie za dni, w których nauczyciel korzysta z urlopu. Jeżeli nauczycielka nadal przebywa na zasiłku chorobowym, nie ma podstaw do wypłacania wynagrodzenia urlopowego, w tym średniej z godzin ponadwymiarowych. Przykładowo, jeżeli nauczycielka będzie przebywać na chorobowym przez cały okres ferii letnich i skorzysta z urlopu uzupełniającego już w nowym roku szkolnym, w ogóle nie otrzyma średniej z godzin ponadwymiarowych zrealizowanych w roku szkolnym 2020/2021.

Podstawa prawna:

- Ustawa z 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (tekst jedn.: Dz.U. z 2019 r. poz. 2215 ze zm.) – art. 67 ust. 1.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 26 czerwca 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania wynagrodzenia oraz ekwiwalentu pieniężnego za urlop wypoczynkowy nauczycieli (tekst jedn.: Dz.U. z 2020 r. poz. 1455.) - § 1, § 2, § 3, § 4.

Zespół autorów czasopisma „Kadry i Płace w Oświacie”